

Selvitystä Hakalan esityksen vaihtoehdoista

Eeva Kähönen

Sovimme syysseminaarin jälkeen Antero Hakalan kanssa, että hänen esityksensä julkaistaan Revii-rissä, ja että yritän kerätä faktatietoa eri ratkaisuvaihtoehtojen toteuttamismahdollisuuksista liitettäväksi sitten esityksen perään. Seuraavassa esitetyt asiat perustuvat Kennelliiton laatiman jalostuskansion teksteihin sekä keskusteluihin Kennelliiton rotumääritelmäasioista vastaavan Leni Nousiaisen kanssa. Kirjoituksessani pyrin esittämään vain näitä ratkaisuvaihtoehtoja koskevia asioita ja välttämään omia kannanottoja. Tässä ei myöskään käsitellä eri vaihtoehtojen mukanaan tuomia hyötyjä tai haittoja, ja asioita tarkastellaan vain "paimensukuisesta" näkökulmasta

TAUSTATIETOA

Aluksi muutama Kennelliiton jalostuskansiosta lainattu määritelmä rodusta, rotumuunnoksesta, uuden rodun perustamisesta, rotujärjestöistä ja rotua harrastavista yhdistyksistä.

Rotu / rotumuunnos

Ote FCI:n kiertokirjeestä 30/1983, hyväksytty 19.8.1983

"Tällä perusteella esitetään seuraavat FCI:n sääntöehdotukset FCI:n hallitukselle rotumääritelmätoimikunnan hyväksymisen jälkeen:

I. FCI katsoo koiraryhmän - populaation - muodostavan rodun, kun

a) kaikilla eläimillä, jotka kuuluvat tähän populaatioon, on joukko yhteisiä piirteitä

b) näiden piirteiden esiintyminen on vakinaista peräkkäisissä sukupolvissa

c) populaatio on sellaisten eläinten muodostama suljettu ryhmä, jonka piirissä vain eläimiä, jotka täyttävät kohtien a) ja b) ehdot, risteytetään keskenään, ja

d) kun yhteiset ja perinnöllisesti määräytyvät piirteet on merkitty FCI:n rotumääritelmään.

II. Rotumuunnos on erityinen ryhmä, jolla on yksi tai muutamia perinnöllisesti määräytyviä ominaisuuksia yhteisenä. Nämä ominaisuudet eivät välttämättä ole yhteisiä kaikille rotuun kuuluville yksilöille.

III. FCI pitää rodun eri muunnosten välillä tapahtuvaa risteyttämistä normaalina menettelynä."

Uuden rodun tunnistaminen ja hyväksyminen

Ote FCI:n kiertokirjeestä 30/1983, hyväksytty 19.8.1983

"Uudet rodut voivat olla joko sellaisia koirapopulaatioita, jotka jo hyväksytään muualla ja jotka muut

kenneljärjestöt tunnustavat tai äskettäin luotuja tai elvytettyjä koirarotuja.

Tieteellisen toimikunnan esittämän menettelyn mukaan:

Uusi rotu voidaan tunnustaa sellaisenaan, kun rodun määritelmä on täytetty.

Populaation täytyy käsittää vähintään 8 linjaa, joissa jokaisessa on vähintään kaksi urosta ja kuusi narttua (ydinlauma). Näiden linjojen välillä ei saa olla alle kahden sukupolven takaista yhdyssidettä (isovanhemmat).

Nämä olosuhteet voidaan saavuttaa, kun erinomaisesti suunnitellun jalostustyön jälkeen ainakin 500 koiraa rekisteröidään. Olosuhteet saavutetaan keskimäärin kuitenkin vasta, kun yksilöiden rekisteröintiluku on 700-800 kpl."

Rotujärjestö / rotua harrastava yhdistys

Edelleen otteita Kennelliiton jalostuskansiosta:

Rotujärjestöksi pääsyn vähimmäisvaatimukset (Valtuuston 6.5.1976 hyväksymä)

Rotujärjestöoikeudet myöntää SKL-FKK:n valtuusto. Saadakseen rotujärjestöoikeudet tulee rotua harrastavan yhdistyksen täyttää seuraavat vähimmäisvaatimukset:

1. On toiminut vähintään viisi viimeistä vuotta rotua harrastavana yhdistyksenä.
2. Yhdistys on toiminnallaan osoittanut pystyvänsä hoitamaan kaikki ne tehtävät, jotka rotujärjestön ohjesääntö edellyttää. Edellytyksiä arvioitaessa tulee päähuomion olla toiminnassa ja erityisesti siinä a) jalostuksen ohjauksessa b) rotuharrastuksen edistämisessä c) koulutus- ja valistustoiminnassa d) julkaisu- ja taloudessa
3. Yhdistyksen tai sen jäsenyhdistyksen yhteinen henkilöjäsenmäärä on vähintään 250. Määrään eivät sisälly perhe- eivätkä nuorisojäsenet
4. Yhdistyksen edustamaa rotua tai rotuja on rekisteröity viimeisen viiden vuoden aikana vähintään 400 koiraa.

Rotujärjestöanomukseen tulee aina liittyä lausunto siltä rotujärjestöltä, jonka alainen yhdistys ja yhdistyksen harrastama rotu tai rodut ovat.

Rotua harrastavaksi yhdistykseksi pääsyn vähimmäisvaatimukset (Valtuuston 6.5.1978 hyväksymä)

Rotua harrastavan yhdistyksen oikeudet myöntää SKL-FKK:n hallitus. Saadakseen rotua harrastavan yhdistyksen oikeudet tulee rotujärjestön alai-

sen yhdistyksen täyttää seuraavat vähimmäisvaatimukset:

1. On toiminut vähintään kolme viimeistä vuotta rotujärjestön ko. rotuyhdistyksenä tai -jaostona.
2. Yhdistys tai jaosto on toiminnallaan osoittanut pystyvänsä hoitamaan kaikki ne tehtävät, jotka rotua harrastavalle yhdistykselle ohjesäännön mukaan kuuluvat.
3. Yhdistyksen tai jaoston henkilöjäsenmäärä on vähintään 100. Jäsenmäärään eivät sisälly perhe- eivätkä nuorisojäsenet
4. Yhdistyksen tai jaoston edustamaa rotua tai rotuja on rekisteröity viimeisen viiden vuoden aikana vähintään 200 koiraa.

Rotua harrastavaksi yhdistykseksi pääsyä koskevaan anomukseen tulee aina liittää sen rotujärjestön lausunto, jonka alainen yhdistyksen harrastama rotu on.

Suomenlapinkoiran, ruotsinlapinkoiran ja lapinporokoiran rotujärjestö on Suomenpystykorvajärjestö, johon näiden lappalaisrotujen lisäksi kuuluvat myös suomenpystykorva, karjalankarhukoira ja pohjanpystykorva. Lappalaiskoirat ry on pystykorvajärjestön alainen rotua harrastava yhdistys, jonka toiminnan piiriin on jo yli kaksikymmentä vuotta kuulunut lapinkoira (suomenlapinkoira), parin vuoden ajan myös ruotsinlapinkoira ja viimeisen vuoden ajan lapinporokoiraa, toistaiseksi parin vuoden koeajalla. Lappalaiskoirat ry:n piirissä on esiintynyt ajatuksia rotujärjestöksi pyrkimisestä, mikä lieneekin yhdistyksen tavoitteena joskus tulevaisuudessa.

HAKALAN ESITTÄMISTÄ VAIHTOEHDOSTA

Vaihtoehto 1: Paimensukuisesta lapinkoirakanasta muodostetaan oma rotu. PLS rotujärjestöksi.

FCI:n sääntöjen mukaan uuden rodun populaation olisi siis käsitettävä 8 erillistä linjaa. Uskoakseni voisimme oikein taitavalla "palapelillä" löytää paimensukuisesta kannasta nuo vaadittavat "linjat", eli joukko-opillisia termejä käyttäen: saattaisimme muodostaa kahdeksan minimiehdot täyttävää, kolme sukupolvea käsittävää osajoukkoa, jotka eivät leikkaisi toisiaan, joihin siis ei kuuluisi yhteisiä koiria. Tällaisessa tarkoitushakuisessa "linjojen" etsimisessä tuskin kuitenkaan olisi mitään järkeä, elleivät näin löydetty "linjat" sitten yllättäen olisi hyviä ja jatkamisen arvoisia. Todellisia, suunniteltuja erillisiä linjoja meillä ilmeisesti ei ole riittävästi, vaan kanta on enemmän tai vähemmän "sekaisin". Kuten jo aiemminkin on todettu, riippumatta siitä, onko tavoitteenamme omaksi roduksi pääseminen vai ei, olisi jalostuksessa pyrittävä tällaisten erillisten linjojen muodostamiseen, jos aiomme säilyttää tämän koirakannan terveenä ja elinvoimaisena.

Tietenkään ei vielä se, että ajan myötä onnistuisimme kehittämään nuo vaadittavat erilliset jalostuslinjat, automaattisesti takaisi sitä, että paimensukuisista muodostettaisiin oma rotu. Leni Nousiaisen mukaan FCI on tähdentänyt jäsenjärjestöilleen, että uusien pienten rotujen muodostamista tulisi välttää, eikä näin ollen uskonut paimensukuisen lapinkoiran mahdollisuuksiin tässä suhteessa. Täysin mahdoton vaihtoehto se ei ehkä kuitenkaan olisi ja ainakin jatkoselvittelyjen ja -kehittelyn arvoinen.

Koska seura ei ole Suomen kennelliiton alainen, olisi esityksen uudesta rodusta tultava rotujärjestöltä, joka tässä tapauksessa olisi ilmeisesti Suomen pystykorvajärjestö (Lappalaiskoirat ry). Muiden rotujärjestöjen tuskin voisi kuvitella kiinnostuvan paimensukuisesta lapinkoirasta.

Mitä sitten tulee seuran asemaan, niin kuten edelläolevista kennelliiton säännöksistä selviää, ei seuralla olisi mitään edellytyksiä rotujärjestöksi, ei liioin rotua harrastavaksi yhdistykseksi, vaikka paimensukuisesta lapinkoirasta tulisikin oma rotu. Kummankin osaltahan tämän estäisi ko. vaatimuksen ensimmäinen kohta. Mikäli seura haluttaisiin mukaan kennelliiton organisaatioon, olisi ainoa vaihtoehto liittyä jonkinlaiseksi rotuyhdistykseksi sen rotujärjestön alaisuuteen, johon tämä uusi rotu kuuluisi.

Vaihtoehto 3: Paimensukuisesta lapinkoirasta lapinporokoiran pitkäkarvainen muunnos. PLS mahdollisimman itsenäinen rotujärjestö.

FCI:n säännöissä ei ilmeisesti ainakaan olisi esteitä tälle vaihtoehdolle. Leni Nousiaisen mukaan kennelliittokaan ei todennäköisesti vastustaisi tällaista ratkaisua, mutta sen sijaan on vielä täysi arvoitus, miten lapinporokoiraväki ja rotujärjestö suhtautuisi. Vaihtoehto edellyttäisi paimensukuisten siirtoa eri rotuun, eikä Leni Nousiainen osannut sanoa, miten tämä siirto tapahtuisi, rotuunottokatselmusten kautta vaiko jotenkin muuten. Myöskään ei ole tietoa, onko mahdollista, että muunnosten rotumääritelmät eroaisivat toisistaan muutenkin, kuin karvanpituuden osalta. (Esim, värit: lapinporokoirallahan eivät ole sallittuja kaikki ne, mitkä lapinkoiralla, taittokorvat jne). Ilmeisesti näille asioille ei ole olemassa mitään yksikäsitteistä ratkaisumallia, vaan asia kerran voitaisiin ratkaista neuvotteluilla samoin kuin säännöt rotumuunnosten väliselle siitoskäytölle.

Toisena muunnosvaihtoehtona on esitetty myös, että paimensukuisesta tulisi suomenlapinkoiran rotumuunnos. Leni Nousiainen tosin muistutti, että yleensä rotumuunnokset eroavat toisistaan karvanpituuden tai -laadun tahi värien suhteen, eikä muistanut yhtään rotua, jossa viralliset muunnokset olisi

eroteltu rakenteen perusteella. Molemmat muunnosvaihtoehdot ovat kuitenkin varmasti jatkoselvittelyjen ja -neuvottelujen arvoisia.

Mitä tulee seuran asemaan, on tilanne sama kuin edellä. Lapinporokoira ja Suomenlapinkoira ovat Lappalaiskoirat ry:n (Suomen pystykorvajärjestön) alaisia rotuja, mihin luonnollisesti myös niiden rotumuunnokset kuuluisivat. Mikäli päädytään ehdottamaan jompaa kumpaa näistä muunnosvaihtoehdoista, on esityksen Kennelliitolle tultava rotujärjestöltä.

Vaihtoehto 2: Seura jää SKL:n ulkopuolelle, toimintaa tehostetaan ja selkeytetään.

Tämä vaihtoehtohan ei tuo sinänsä mitään uutta. Kuten edelläoleva osoittaa, Seura pysyy todennäköisesti kennelliiton ulkopuolella riippumatta siitä, mikä koiran asema tulee olemaan. Seuran tavoitteenahan on tämän koirakannan säilyttäminen, toimintatavat ja suuntaviivat määräytyvät sen mukaan, mikä on tarpeen.

Kuvaajaan ei ole saatu yhteyttä.

S
tunnusmerkkein
den lumikuvia)